

**Kastamonu'nun
Kalkınmasında
Temel Çıkış Yolları
Konulu Toplantıda ki
Tebliğler**

**Hazırlayan;
Kastamonu Belediyesi
Araştırma-Planlama Kurulu**

TASARRUFLARIN YERİNDE KULLANILAMAMASI

Muammer ERGÜN

(G.Ü. Kastamonu Eğitim Fakültesi)

Kastamonu'nun geri kalmışlığının, kalkınmamasının bir çok nedenleri sayılabilir. Bu nedenlerin başında "iç yatırım kaynaklarının yerinde kullanılamaması" gelmektedir. Bunun yanında "tüketim malları talebindeki yetersizlik", "piyasa küçüklüğünün yaygın sanayileşmeye imkan vermemesi", "Kastamonu ekonomisine katkıda bulunan firmaların küçüklüğü", "vasıflı eleman yetersizliği", "Kastamonu'nun iç piyasasının yetersizliğinden ortaya çıkan ve çevre piyasalarına olan bağlılık" gibi nedenlerde vardır. Bu nedenleri daha da çoğaltmak mümkündür. Bu nedenlerin hepsini tek tek açıklamaya maalesef zaman müsait değildir. Bu nedenlerden sadece birinin, "Kastamonu'da iç yatırım kaynaklarının yerinde kullanılmaması" üzerinde durmaya çalışacağım.

Kastamonu'da yaşayan insanların yaptıkları tasarrufları nasıl değerlendirdiklerini rakamlarla örnekler vererek açıklamak istiyorum. Kastamonu Belediyesi İmar İşleri Müdürlüğü son üç yılda, yani 1995-1996-1997 yıllarında toplam 528 inşaatruhsatı vermiştir. Bu inşaat ruhsatları incelendiğinde 2325 konut ve 641 işyeri inşaatına başlanmak üzere alındığı görülmüştür. Yani son üç yılda başlanan inşaatların 1/5 i işyeri, 4/5 i ise konuttur.

TEK in Kastamonu belediye sınırları içinde 1997 yılı itibariyle 24000 abonesi olduğu tespit edilmiştir. Aynı şekilde Kastamonu belediyesinin su abone sayısı 21000 civarında olduğu yetkililer tarafından belirtilmiştir. Kastamonu'da halen kullanılır durumda olan konut ve işyeri sayıları iki ayrı kurumda farklı çıkmaktadır. Biz bu iki sayının ortalamasını alarak yaklaşık bir sayıya ulaşabiliriz. Sonuçta 22500 konut ve işyeri ortaya çıkmaktadır.

Kastamonu'da halen faaliyette olan işyeri sayısını hesaplama imkanı bulamadığımız için, son üç yıl içinde başlanan inşaatların işyeri ve konut oranlarını, var olan işyeri ve konutlara oranlıyarak (1/5 işyeri, 4/5 konut) ortaya çıkara biliriz. Bu oranlamaya göre 18000 konut ve 4500 işyeri olduğu oraya çıkar.

Bu 18000 konutun üzerine 2325 inşaat hallindeki konutları da eklersek 20000 in üzerinde konut sayısı elde ederiz. İşyeri sayısında 5000 in üzerinde olur.

Geçtiğimiz günlerde yapılan son nüfus sayımının kesin olmayan sonuçlarına göre Kastamonu merkez Belediyesinin nüfusu 59200 olarak belirlenmiştir. Bu demektir ki Kastamonu'da yaşayan her üç kişiye bir konut ve her 12 kişiye bir işyeri düşmektedir.

Çok değerli konuklar; her üç kişiden birinin ev sahibi olduğu ve her on iki kişiden birinin işyeri sahibi olduğu bir yerde fakirlikten söz etmek mümkün müdür? Elbetteki mümkün değildir. Öyleyse Kastamonu'nun geri kalmışlığını neye bağlayabiliriz? Bu sorumuzun cevabı maalesef birçoğunuzu üzecektir. Acı da olsa gerçeği görme zamanı artık gelmiş ve geçiyor. Kastamonu'da doğmuş, bu cennet bölgenin tertemiz havasını teneffüs eden ve ekmeğini yiyip suyunu içen bir çok insanlarımız bu güzelim Kastamonu'yu değilde sadece kendilerini düşünmekte ve gelirlerinden elde ettikleri tasarruflarıyla Kastamonu'yu geliştirecek yatırımlar yapmak yerine rant getirecek ve Kastamonu kalkınmasına katkısı olduğu şüpheli inşaat yatırımlarına yönlendirmektedirler. Kastamonu'yu Erzurum'lu, Van'lı, Antalya'lı, İstanbul'lu kalkındırmayacaktır. Kastamonu'yu buranın insanı kalkındırır.

Hiç kimse Kastamonu'da Kastamonu'yu kalkındırarak sermaye yok demesin. Sermaye var, sermaye var da Kastamonu'da başka birşey eksik. O eksik olan Kastamonu'nun özlemini çektiği şey nedir biliyor musunuz? Evet Kastamonu'da eksik olan şey, edindik ve müteşebbis ruhlu insanlardır.

Kastamonu'da yapılacak tek şey vardır. O da eğitim yoluyla Kastamonu insanına müteşeb-

bislik ruhunun aşılmasıdır.

Kastamonu insanı birbirine güvenir. Bunun en açık örneğini de sergilemişlerdir. Kastamonu'nun kuzeyinde dayanışma yoluyla kooperatifler kurarak Kuzey Kent adında modern bir Kastamonu daha ortaya çıkarmışlardır. Yani bu insanlar işbirliğini bilmekte ve örneğini uygulamaktadırlar.

Öyleyse bu örneği Kastamonu'nun kalkındırılması yönünde uygulamamak için bir sebep var mıdır? Kuzey Kent'te konut yapmak için biraraya gelip kooperatifleşen fertler niçin bölgenin kalkınması için bir araya gelip güçlerini birleştirmesinler?

Tekrar Kastamonu'da inşaat sektörüne harcanan paralara döneceğim. Son üç yılda yaklaşık 2300 konut ve 650 işyeri inşaatı ruhsatı alınmış, yani bu inşaatlara başlanmış veya başlanmak üzeredir.

Bayındırlık Bakanlığı'nın 1997 yılında belirlediği rakamlara göre bir dairenin 1m2 sinin maliyet birim fiyatı 25.000.000 TL'dir. Son üç yılda yaklaşık 3000 civarında konut ve işyeri inşaatına başlanmıştır. Bunları ortalama 75 m2 olarak hesap edecek olursak karşımıza 225.000 m2 inşaat çıkıyor ve m2'sine 25.000.000 TL'den bugünkü fiyatıyla 6.625.000.000.000 TL eder (altı trilyon altı yüz yirmi beş milyar) Şayet 3 yıl önce Kastamonu'da inşaat yapımı durmuş olsa ve bu para Kastamonu'yu kalkındırmaya yönelik bir yatırıma yönlendirilmiş olsaydı bugün Kastamonu'nun çehresi çok değişik olabilirdi. Şimdi diyeceksiniz ki bu geçmişte kaldı, olmuş bitmiş birşey. Evet geçmişte kaldı. Ama görünen odurki herhangi bir yönlendirme olmazsa gelecekte de aynı şekilde devam edecek.

Dikkatinizi çekmek istiyorum; bu para son üç yılda yaklaşık 3000 kişinin tasarruf ederek inşaatlara yatırdığı paradır. Önümüzdeki üç yılda bu 3000 kişi iki katına çıkarırsak ve parada dolayısıyla iki katına yani 13 tirilyona çıkacaktır. Gelecek üç yıl içinde Kastamonu insanı güçlerini birleştirip koordine ederse Kastamonu'da bu paraya neler yapılmaz siz düşünün.

Bu rakam yalnızca kaba bir şekilde hesaplanarak bulunmuştur. Bu rakama döviz ve altına yatırılan paraları da ekleyecek olursak, gerisinin hesaplanmasını sizlere bırakıyorum.

Şimdi şu soruyu bana sorabilirsiniz. "Peki bu parayı kim yönlendirecek ve yatırıma dönüştürecek?" İşte bu noktada görev Kastamonu'yu yöneten çok değerli seçilmiş ve atanmış yöneticilerimize düşmektedir. Yani sayın valimiz ve sayın Belediye başkanımıza görev düşmektedir. Saygıdeğer valimizin başkanlığında "tasarrufları değerlendirme ve yatırıma dönüştürme komisyonu" adı altında bir komisyon kurulmasını öneriyorum. Ekonomi alanında uzman kişilerden oluşacak bu komisyon, hangi alana veya alanlara yatırım yapılırsa Kastamonu'nun kalkınacağını ilmi metotlarla araştırmasını yapmalı veya yaptırmalıdır. Bunun sonucunda ortaya çıkacak yatırım alanlarına tasarrufu olup da yatırıma dönüştürmek isteyen ve tasarruflarını birleştiren insanlara bu komisyon yol göstermeli, valilik ve belediyede bu tür yatırımları destek olmalıdır.

Konya'da bir Kombassan, Yozgat'ta bir Yimpaş çıkıyorsa; Kastamonu'da bir **ŞERİFE BACI HOLDİNG** niye çıkmaz?